

Genre: Noveller
Titel: Vinklar
Författare: Julia Mäkkylä
Omslag: Sanna Mander
Förlag: Schildts & Söderströms
Sidantal: 158

Blott ett år efter den hyllade debuten med "Apelsinfågeln" är Julia Mäkkylä tillbaka med uppföljaren "Vinklar", även den en novellsamling. Man ser genast att böckerna hör ihop, Sanna Mander har gjort bägge omslagen och färgsättningen är densamma, olika nyanser av aprikos, orange och gammelrosa. "Vinklar" pryds av en bakdel i ljus trosa och med några vinklingar av penseln har illustratören skapat bilden av en ung och välformad stjärt.

Jag minns inte när jag senast recenserade en novellsamling. Romaner, diktsamlingar, essäer, populärhistoriska och autofiktiva verk dimper ner i brevlådan, men novellererna är lätträknade. Det ges inte ut så många. Skrivs det inga eller blir de refuserade?

"Vinklar" består i alla fall av åtta noveller och redan i den första jämför författaren noveller med romaner när hon låter en av sina karaktärer, en excentrisk "gammeldansk", fundera på kvantitet kontra kvalitet. Folk tenderar att fokusera mer på längden av en relation än på innehållet, menar han, och tillägger: "Noveller kan ju vara minst lika innehållsrika som romaner, inte sant?"

Det är onekligen ett intressant resonemang och 50 sidor senare kommer ytterligare en jämförelse mellan livet och novellen när författaren skriver: /.../ "men ibland är livet som en välskrivna novell – handlingen går inte att förutspå".

Med den meningen verifierar författaren slutklämmen av definitionen på novell:

"Många noveller har också en något överraskande avrundning med en slutpoäng", läser jag på Wikipedia. Exakt, en "överraskande avrundning". Läsaren ska inte se den komma. Hen ska bli förvånad, rent av ställd, eller som jag vid läsningen av den sista meningen i "Från andra sidan Näckrospaviljongen" – med gånghud på armarna. Den novellen synliggör våra olika livsvillkor, den visar på skillnaden mellan den som har och den som tar, den som syns och den som inte ses. Bit för bit bygger författaren upp historien och inte förrän jag läser den sista meningen inser jag hur utomordentligt skickligt hon gör det.

I ovannämnda novell låter hon huvudpersonen också vara en språkexpert. "Med ord kunde man få det man ville ha och bli av med det man inte ville ha", i hennes fall älskare. Men orden ställer också till det för henne och resulterar i en von oben-attityd mot andra mindre språkfärdiga.

Julia Mäkkyläs språkbehandling är lika intressant som hennes karaktärers. Den är rapp, rolig, intelligent. Hon äger språket, men ändå känns det ibland som om hon inte har något att säga till om, som om språket drar iväg utan hennes inblandning och det är ju just det som kan ske när en författare behärskar sitt verktyg.

I "Bortspolning" följer vi en kvinnas reaktion på en två minuters filmsnutt av sambons före detta flickvän, numera död. Kvinnan tittar på filmen om och om igen och hennes svartsjuka fantasier blir alltmer groteska. Vanföreställningen tar helt över och hon plågar pojkvännen

med sinnessjuka frågor. Det är fullkomligt bisarrt men ändå trovärdigt. Så här kanske galenskap ser ut.

I ”Apelsinfågeln” återkommer flera av karaktärerna i novellerna och i ”Vinklar” håller Mäkkylä ihop historierna med ordet ”vinkel”. På ett eller annat sätt finns det med i alla berättelserna och inte enda gång känns ordet, eller sammanhanget det ingår i, krystat eller tillrättalagt.

Novellerna är som en bukett bestående av olika blommor; löst bundna men ändå sammanhållna tack vare den gemensamma nämnaren. I den första novellen träffar vi ”gammeldansken”, vars hobby är att spana in bakdelar ur olika vinklar och i den avslutande ”Författarporträtt” är bokens sista ord just vinkel.

Julia Mäkkylä är född 1994, men skriver som om hon levt längre och samlat på sig den ena efter den andra livsvisdomen. Det ska bli ett nöje att följa hennes fortsatta författarskap.

Närmast ser jag fram emot Mäkkyläeffekten, för den kommer att komma. Vänta bara.

Yvonne Granqvist